

«Այբ» ավագ դպրոց

ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ

Քննաշրջան՝ 2022 թ., ապրիլ
Տևողություն՝ 1 ժամ 15 րոպե
Հավելյալ նյութ՝ Պատասխանների գրքույկ

ՈՒՇԱԴԻՐ ԿԱՐԴԱԼ ԱՅՍ ՈՒՂԵՅՈՒՅՑԸ

Անհրաժեշտ է հետևել *Պատասխանների գրքույկի* կազմին գրված ցուցումներին:

Գրել մուգ կապույտ կամ սև գրիչով:

Քննության վերջում բոլոր թղթերը հավաքել և հանձնել մեկ տրցակով:

Յուրաքանչյուր հարցի հնարավոր առավելագույն միավորը նշված է հարցի վերջում՝ աջ կողմում:

Հարցերի միավորների ընդհանուր քանակը **32** է:

Այս փաստաթուղթը բաղկացած է 4 տպագիր էջից:

ՀԱՅՈՑ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ (20 ՄԻԱՎՈՐ)

Ուշադրություն. Հայոց պատմության բաժնում 4 թեմա է ներառված, յուրաքանչյուր շրջափուլից՝ ներկայացված է մեկական թեմա՝ բաղկացած երկու հարցերից: Ընտրել՝ թեմաներից ցանկացած երկուսը և պատասխանել ք հարցերին:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԸ ՀԻՆ ՇՐՋԱՆՈՒՄ

ԹԵՄԱ 1. ԱՐՏԱՇԵՍՅԱՆ ԹԱԳԱՎՈՐՈՒԹՅԱՆ ՀԻՄՆԱԴՐՈՒՄԸ. ԱՐՏԱՇԵՍ I (10 ՄԻԱՎՈՐ)

- Ե՞րբ և ինչպե՞ս Արտաշես I-ը իշխանությունն ձեռք բերեց Մեծ Հայքում: Ներքին և արտաքին քաղաքական ո՞ր իրադարձությունները նրան հնարավորություն տվեցին հռչակելու Մեծ Հայքի անկախությունը:
- Ի՞նչ բարենորոգումներ է կատարել Արտաշես I-ը: Ներկայացրե՛ք դրանցից երեքը և բացատրե՛ք դրանց կարևորությունը:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԸ ՄԻՋՆԱԴԱՐՈՒՄ

ԹԵՄԱ 2. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՆԿԱԽՈՒԹՅԱՆ ՎԵՐԱԿԱՆԳՆՈՒՄԸ ԲԱԳՐԱՏՈՒՆԻՆԵՐԻ ՕՐՈՔ (10 ՄԻԱՎՈՐ)

- Ինչու՞ IX-րդ դարի երկրորդ կեսին հնարավոր եղավ վերականգնել Հայաստանի անկախությունը: Բացատրե՛ք նվազագույնը մեկ արտաքին և մեկ ներքին պատճառ:
- Ինչու՞ հենց Բագրատունյաց իշխանական տունը գլխավորեց իշխանության համար պայքարը: Ներկայացրե՛ք ինչպես փաստական անկախության հաստատման, այնպես էլ միջազգային ճանաչման ընթացք:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՔԱՂԱՔԱԿՐԹՈՒԹՅՈՒՆԸ ՆՈՐ ՇՐՋԱՆՈՒՄ

ԹԵՄԱ 3. ՀԱՅՈՑ ՄԵԾ ԵՂԵՌՆԸ (10 ՄԻԱՎՈՐ)

- Ի՞նչ է ցեղասպանությունը: Ո՞ր փաստաթղթով և ե՞րբ է տրվել դրա իրավական ձևակերպումը:
- Ե՞րբ է սկսվել և ի՞նչ փուլերով է կազմակերպվել Մեծ եղեռնը: Բացատրե՛ք ցեղասպանության երկու հետևանք:

ՀԱՅՈՑ ՊԱՏՄՈՒԹՅԱՆ ՆՈՐԱԳՈՒՅՆ ՇՐՋԱՆ

ԹԵՄԱ 4. ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԸ ՓԱՐԻՁԻ ԽԱՂԱՂՈՒԹՅԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱԺՈՂՈՎՈՒՄ. ՍԵՎՐԻ ՊԱՅՄԱՆԱԳԻՐԸ (10 ՄԻԱՎՈՐ)

- Ե՞րբ և ու՞մ միջև է ստորագրվել Սևրի պայմանագիրը: Ներկայացրե՛ք Սևրի պայմանագրի՝ Հայաստանին վերաբերող հոդվածները:
- Ինչու՞ չիրականացավ և ի՞նչ փոփոխությունների ենթարկվեց Սևրի պայմանագիրը հետագա կոնֆերանսների ընթացքում:

ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ (12 ՄԻԱՎՈՐ)

Ուշադրություն. Համաշխարհային պատմության բաժնում հարկավոր է պատասխանել երկու առաջադրանքներին: Առանց շտապելու կարդացե՛ք և ուսումնասիրե՛ք բերված աղբյուրները: Պատասխանե՛ք հարցերին՝ հիմնավորելով տրված աղբյուրներում առկա փաստերով:

ԱՌԱՋԱԴՐԱՆՔ 1 (6 ՄԻԱՎՈՐ)

ՆՈՐ ԴԱՆԵՐԻ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ

Աղբյուր Ա. *Ստորև տրված է հատված ԱՄՆ Անկախության հռչակագրից (ընդունված 1776 թ. հուլիսի 4-ին Երկրորդ Մայրցամաքային կոնգրեսում):*

Մենք ակնհայտ ենք համարում հետևյալ ճշմարտությունները. որ բոլոր մարդիկ ստեղծված են հավասար և իրենց Արարչի կողմից օժտված որոշակի անկապտելի իրավունքներով, որոնց թվում են Կյանքը, Ազատությունը և Երջանկության ձգտումը, որ այս իրավունքներն ապահովելու համար հիմնվում են կառավարություններ [...], երբ կառավարման որևէ ձև կործանարար է դառնում այդ նպատակների համար, ապա ժողովրդի իրավունքն է փոխել կամ լուծարել այն և ստեղծել նոր կառավարություն [...]: Մեծ Բրիտանիայի ներկայիս թագավորի կառավարման պատմությունը անդուլ իրավագանցությունների և բռնավորության պատմություն է, որի անմիջական նպատակն է անսահմանափակ բռնապետություն հաստատել այս նահանգների նկատմամբ:

Աղբյուր Բ. *Մեջբերված հատվածը նշանավոր հասարակական և քաղաքական գործիչ Թոմաս Փեյնի 1776 թ. լույս տեսած պամֆլետից՝ է: 1774 թ. նա հաստատվել է Հյուսիսային Ամերիկայում և մասնակցել անգլիական գաղութների անկախության համար պայքարին:*

Բայց Բրիտանիան մայր երկիրն է, ասում են ոմանք: Ուստի նրա վարքն է՛լ ավելի ամոթալի է: Նույնիսկ գազանները չեն խժռում իրենց ձագերին, և ոչ էլ վայրենիներն են պատերազմում իրենց ազգակիցների հետ [...]: Բայց, պարզվում է, այն ճշմարիտ չէ կամ ճշմարիտ է մասամբ [...]: Ամերիկայի մայր երկիրը Եվրոպան է, այլ ոչ թե Անգլիան: Այս նոր աշխարհն ապաստան է դարձել քաղաքացիական ու կրոնական ազատության հավաքածու կողմնակիցների համար՝ Եվրոպայի բոլոր ձագերից: Նրանք այստեղ են ձողոպրել ոչ թե մայրական գորով գրկից, այլ ճիվաղի դաժանությունից, և սա այնքանով է ճիշտ Անգլիայի վերաբերյալ, որ այն նույն բռնակալությունը, որ իրենց հողից վտարեց առաջին գաղթականներին, դեռ հետապնդում է նրանց սերունդներին:

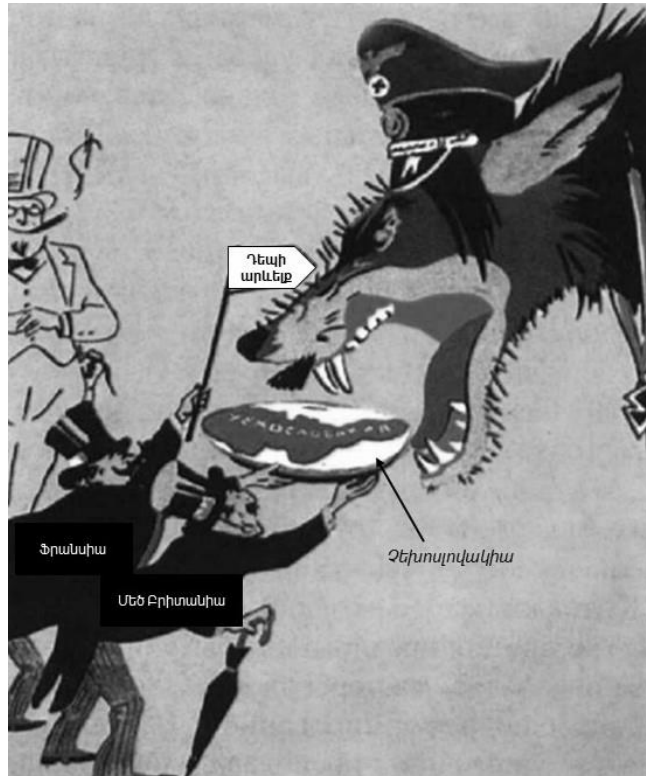
Հարց 1. 18-րդ դարում Եվրոպայում տարածված հասարակական և քաղաքական ի՞նչ հայացքներ են արտահայտված Աղբյուր Ա-ում: Պատասխանելիս աղբյուրից համապատասխան հատվածները առանձնացրե՛ք և բացատրե՛ք թեմայի վերաբերյալ ձեր ունեցած գիտելիքների կիրառմամբ:

Հարց 2. Աղբյուր Ա-ն և Բ-ն ինչպե՞ս են բնութագրում Հյուսիսային Ամերիկայի գաղութների նկատմամբ Բրիտանիայի վարած քաղաքականությունը: Համադրե՛ք աղբյուրների տեղեկությունը թեմայի վերաբերյալ ձեր ունեցած գիտելիքների հետ և բացատրե՛ք հյուսիսամերիկյան անգլիական գաղութների անկախության համար պայքարի մեկ պատճառ:

* Պամֆլետ - հրապարակախոսական գրքույկ, որտեղ հեղինակը ծաղրում և քննադատում է առաջնորդների, տարբեր գործիչների գործունեությունը, քաղաքական-հասարակական կարգի բացասական երևույթները և այլն:

ԱՌԱՋԱԴՐԱՆՔ 2 (6 ՄԻԱՎՈՐ)
ՆՈՐԱԳՈՒՅՆ ՇՐՋԱՆ

Աղբյուր 1. – Ծաղրանկարի հեղինակ՝ *Կուկրինիքսներ* (խորհրդային նկարիչների ստեղծագործական խումբ, 1938 թ.):

Աղբյուր 2. – Ստորև ներկայացված է հատված 1938 թ. հոկտեմբերին Բրիտանական խորհրդարանում պատգամավոր **Ուինսթոն Չերչիլի** ելույթից:

Ես մշտապես այն կարծիքին եմ եղել, որ խաղաղության պահպանումը կախված է ագրեսորին զսպելուց: Մարտ ամսին Հիտլերի կողմից Ավստրիայի զավթումից հետո ես դիմեցի կառավարությանը՝ կոչ անելով, որ Բրիտանիան Ֆրանսիայի ու մյուս տերությունների հետ համատեղ երաշխավորի Չեխոսլովակիայի անվտանգությունը: Եթե մենք հետամուտ լինեինք այդ քաղաքական կուրսին, ապա դեպքերի ընթացքը նման աղետալի դրության չէր հանգի [...]: Ժամանակի ընթացքում Չեխոսլովակիան կկլանվի նացիստական վարչակարգի կողմից [...]: Ես մտածում եմ նացիստական իշխանության աճը կասեցնելու բոլոր վատնված հնարավորությունների մասին: Պատասխանատվությունը պետք է կրեն նրանք, ովքեր վարում են մեր երկրի քաղաքականությունը: Նրանք չխոչընդոտեցին Գերմանիայի վերազինմանը և ոչ էլ պատեհ ժամանակին մեզ վերազինեցին: Նրանք թուլացրին Ազգերի լիգան [...]: Այդպիսով, փորձության ժամին նրանք մեզ թողեցին առանց հզոր ազգային պաշտպանության կամ միջազգային անվտանգության համակարգի:

Հարց 1. Ի՞նչ իրադարձություն է պատկերված Աղբյուր Ա-ում, ե՞րբ և ինչու՞ է այն տեղի ունեցել: Բացատրե՛ք Աղբյուր Բ-ի հեղինակի՝ այդ իրադարձությանը Բրիտանիայի մասնակցության վերաբերյալ ունեցած դիրքորոշումը:

Հարց 2 Համադրելով երկու աղբյուրների տվյալները և ձեր գիտելիքները՝ բացատրե՛ք, թե որքանո՞վ էր արդարացված Բրիտանիայի և Ֆրանսիայի վարած այս քաղաքականությունը, մասնավորեցրե՛ք թե ինչու՞ էր այդպես կարծում: Ներկայացրե՛ք այս քաղաքականության երկու հետևանք: